

LA LLENGUA CATALANA I EL NOU ESTATUT DE CATALUNYA

Entrevista amb Joan MARTÍ I CASTELL, president de la Secció Filològica de l'IEC

-Com tracta l'Estatut la llengua catalana?

Abans de respondre concretament la pregunta, vull repetir allò que s'ha reiterat sempre: una llengua no depèn mai, ni per a bé ni per a mal, de les lleis, encara que aquestes afavoreixen una situació normal o una d'anormal. Allò que compta és l'actitud dels qui governen, en el sentit d'establir i sobretot d'aplicar una planificació lingüística, una política lingüística; i l'actitud dels ciutadans, els quals haurien d'entendre que la llengua pròpia ha de ser hegemònica en el seu territori i que l'haurien d'usar sistemàticament amb tothom i per a tot.

Dit això, li contesto a la pregunta. El nou Estatut tracta la llengua millor que l'anterior. Sobretot per un aspecte important: s'hi consagra el dret i el deure de conèixer-la. Fins ara es parlava solament del dret i es reservava el deure exclusivament per al castellà. Per tant, podem dir que l'Estatut nou fa una passa gran en la via de la igualtat lingüística però, a més, manté correctament, al meu entendre, la prioritat del català respecte al castellà, en tant que aquell és l'únic idioma propi de Catalunya, com ja diu l'Estatut vigent.

-I respecte a l'oficialitat?

L'Estatut nou manté el caràcter d'oficial de la llengua catalana de manera positivament subtil: diu que la llengua catalana és **l'oficial** de Catalunya, i, a continuació, afegeix que també ho és el castellà, perquè ho és a tot l'Estat. És a dir, l'Estatut estableix certament la doble oficialitat, però el text literal no diu, per exemple, "Les llengües oficials de Catalunya són el català i el castellà", sinó que l'article 6 afirma: "El català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'estat espanyol." No és gens banal la diferència...

A part d'això, és també substancial que el punt 3 de l'article 6 reclami de la Generalitat i de l'Estat que emprenguin les accions necessàries per al reconeixement de l'oficialitat del català a la Unió Europea i la seva utilització en els organismes internacionals. Al segle XXI, en què la internacionalització és un dels fenòmens més evidents, cal pensar no solament en la situació de la llengua en el territori més immediat, sinó també en la que l'afecta arreu del món.

-Quines són les eines de què disposen avui les administracions públiques per a promoure la normalització lingüística?

L'eina principal és el mateix Estatut, fins i tot el vigent. És a dir, fer complir la seva lletra i el seu esperit.

Altrament, el Parlament de Catalunya va aprovar l'any 1998 la Llei de Política Lingüística. Cal admetre que el seu contingut és prou avançat en el reconeixement de la llengua catalana. El que passa és que no s'ha aplicat fins ara amb rigor; ha quedat una mica en paper mullat. Segurament perquè és més còmode per als polítics aquesta passivitat, ja que els evita polèmiques. Jo crec que més que la necessitat d'elaborar una llei diferent, allò que és imprescindible és fer complir rigorosament aquesta.

Altres eines del Govern de la Generalitat són totes aquelles que girin entorn d'una pedagogia constant que animi els ciutadans de Catalunya i de fora a entendre que viuen en un territori en què la llengua pròpia i, doncs, preferent en l'administració pública, en els mitjans de comunicació, en l'activitat laboral i econòmica, en l'ensenyament, en la vehiculació de qualsevol comunicació, és la llengua catalana. Es pot fer una gran labor en aquesta línia, si es treballa sense complexos ni claudicacions, i amb l'autoestima suficient.

-Milloren els drets dels catalanoparlants amb el nou Estatut?

Òbviamment que milloren amb el nou Estatut. Basta considerar que, com he subratllat, s'hi estableix el dret i el deure de conèixer la llengua catalana i que s'obliga els poders públics de Catalunya a establir mesures per a facilitar l'exercici d'aquest dret i el compliment d'aquest deure. L'important és que aquests poders públics no abdiquin aquesta obligació.

També milloren per la referència explícita a la necessitat que la llengua catalana sigui present oficialment fora del seu àmbit propi, a la qual m'he referit suara. En el nou text de l'Estatut hi ha explícita la voluntat i la necessitat d'una projecció internacional de Catalunya en general i de la llengua catalana en particular, que no hi són en l'Estatut encara vigent.

-Com queden els drets i deures davant les administracions públiques i les institucions estatals, dels consumidors i usuaris

Una cosa és evident en el nou Estatut: es demana als funcionaris un coneixement de la llengua catalana adequat i suficient, la qual cosa implica que es podran respectar amb normalitat els deures i els drets dels ciutadans a expressar-se sempre en català. Teòricament ja no es podrà produir a

Catalunya la situació grotesca en què un funcionari contesti a un ciutadà que empra la seva llengua: “Hábleme en castellano, que no le entiendo.”

Respecte a les relacions amb l'Estat, el nou Estatut estableix que els ciutadans de Catalunya tenen el dret de relacionar-se amb els òrgans jurisdiccionals d'àmbit estatal en llengua catalana. I que la documentació en català té plena eficàcia jurídica.

-Quin reconeixement se li dóna al català en l'àmbit de la justícia?

En la mateixa línia que acabo d'apuntar, els magistrats, els jutges i els fiscals, el personal al servei de l'Administració de Justícia, els notaris i registradors, i els encarregats del Registre civil, no podran inhibir-se del coneixement de la llengua catalana.

Em sembla que és l'article 33.2 que estableix que en les relacions amb l'Administració de justícia, el Ministeri Fiscal, el notariat i els registres públics totes les persones tenen dret a utilitzar la llengua catalana i a rebre la documentació oficial emesa a Catalunya també en llengua catalana, si ho sol·liciten.

-El català es defineix com a competència exclusiva. Això què suposa?

Doncs que la responsabilitat que sigui realment, *de facto* i no solament *de iure*, la llengua pròpia de Catalunya dependrà abans que de res ni de ningú del Govern de la Generalitat, el qual haurà d'elaborar normes i estratègies per a avançar en el procés de normalització lingüística.